

سایه مداخلات خارجی بر اعتراض‌های عراق

عراق در هفته‌های اخیر شاهد اعتراض گروه‌های سنی علیه دولت و جنگ لفظی رهبران در راس قدرت بوده‌است.

گفت‌وگو با ماجد غماس، رئیس دفتر مجلس اعلاي اسلامي عراق در تهران
سایه مداخلات خارجی بر اعتراض‌های عراق

عبدالله آبوغبیش: عراق در هفته‌های اخیر شاهد اعتراض گروه‌های سنی علیه دولت و جنگ لفظی رهبران در راس قدرت بوده‌است.

نقطه شروع این مناقشات به فرار طارق الهاشمی معاون رئیس‌جمهور عراق از این کشور بعد از متهم شدن به فعالیت‌های تروریستی برمی‌گردد. بعد از دستگیری و اعتراف گروهی از محافظان الهاشمی که به تدارک عملیات انفجار در نقاط مختلف عراق اعتراف کردند، این مقام سنی عراقی به قطر و بعد ترکیه رفت و از آنجا شروع به سخنرانی علیه دولت نوری مالکی کرد. برخی کشورهای همسایه عراق همچون ترکیه و قطر هم با اظهارنظرهای تند، دولت مالکی را به تضییع حقوق سنی‌ها متهم و سعی در متزلزل کردن جایگاه این دولت شیعی کردند. اکنون مناقشه قومی در عراق با چنین مداخلاتی در حال اوج‌گیری است و خیابان‌های شهرهای مختلف عراق علاوه بر انفجارهای مرگبار، صحنه اعتراض و تظاهرات هم شده‌است. درباره آخرین تحولات عراق و ریشه‌ها و پیامدهای آن با ماجد غماس، رئیس دفتر مجلس اعلاي اسلامي عراق در تهران گفت‌وگو کرده‌ایم.

#8226& ترکیب و تقسیم قدرت در عراق در حال حاضر به چه صورت است؟

بعد از سقوط رژیم صدام، نیروهای وفادار به ملت، دور هم جمع شدند و اقداماتی اساسی در سایه مرجعیت دینی یعنی آیت‌الله سیستانی و پشتیبانی حقیقی کشورهای دوست و در رأس آنها جمهوری اسلامی ایران صورت دادند. اساس تشکیل دولت به قبل از سقوط رژیم برمی‌گردد و ائتلاف احزاب شیعی و کرد در آن زمان توافق کردند این روند کنونی حاصل شود. پس از سقوط رژیم صدام، سنی‌ها کم‌کم وارد این روند شدند و در حال حاضر، جزو بخش‌های اصلی این روند سیاسی هستند. بنابراین روند سیاسی کنونی بر سه مؤلفه شیعیان، سنی‌ها و کردها استوار است؛ مضاف بر مسیحیان و ترکمن‌ها و بقیه اقلیت‌ها.

در چارچوب این روند، توافق شد که هر سه گروه در همه ارکان سیاسی شریک باشند و در تأسیس دولت و انتخابات هرکدام سهم خود را به طور کامل کسب کنند تا مبادا گروهی ادعا کند که از دولت دور مانده؛ این توافق اولیه بود. براساس این توافق، قرار شد نخست‌وزیری که یکی از پست‌های کلیدی عراق است به دست شیعیان باشد زیرا اکثریت با شیعیان است و ریاست پارلمان به دست اهل سنت و ریاست جمهوری به دست کردها باشد که هنوز هم احزاب سیاسی عراق به آن پایبندند.

#8226& دلیل اعتراضات کنونی به دولت مالکی چیست؟

این امر به اجرای سیاست‌ها و روش حکومت‌داری برمی‌گردد. برخی از گروه‌های سیاسی از جمله سنی‌ها و کردها احساس می‌کنند که دولت مرکزی حقوق آنها را نمی‌دهد و دولت مالکی به توافقاتی که براساس آن روند سیاسی عراق شکل گرفت یا توافق اربیل پایبند نیست. نکته دوم موضوع استان الانبار و تظاهرات مناطق سنی‌نشین است که براینده چند عامل است، عامل نخست اینکه برادران اهل سنت هدف بمباران تبلیغاتی قرار گرفته‌اند با این ادعا که دولت و حکومت عراق را از دست داده‌اند و این طبعاً کاری است که دشمنان عراق به آن دامن می‌زنند و اینکه عراق باید به عقب برگردد و معادله کنونی باید جای خود را به معادله سابق بدهد. نکته دیگر اینکه نمایندگان اهل سنت در دولت، پارلمان و ریاست‌جمهوری هم شرکت دارند و نوعی زیاده‌طلبی از سوی رهبران سیاسی سنی نظیر اسامه نجیفی، رافع العیساوی و صالح المطلق احساس می‌شود و می‌گویند که حقشان داده نشده و در مسائل ریز و درشت حکومت‌داری شرکت داده نشده‌اند و مطالباتی نظیر حذف بند چهارم قانون مبارزه با تروریسم، آزادی زندانیان زن و مسائلی از این قبیل دارند که می‌توان گفت برخی از اینها بهانه‌هایی است برای بالا بردن سطح مطالبات بیش از اندازه.

#8226& جزئیات طرح سیدعمار الحکیم برای برون‌رفت از بحران کنونی عراق چیست؟

البته این طرح فقط در محافل خصوصی مطرح شده اما خطوط اصلی آن به این صورت است که اولاً باید اوضاع متشنج عراق در سایه تظاهرات‌های موافقان و مخالفان و دسته‌های مختلف روبه آرامش بگذارد. بازگشت به گفت‌وگو میان تمامی گروه‌های سیاسی و همچنین نشست بر سر میز مذاکره با حضور تمامی گروه‌ها و پایبندی به توافقات قبلی و نیز تشکیل کمیته‌هایی برای پیگیری مطالبات کنونی و سابق و تفکیک تمامی مسائل برای یافتن راه‌حلی برای آنها، بخش‌های دیگر این طرح هستند. اینها طبعاً کلیات طرح است اما از جزئیات آن اطلاعات دقیقی ندارم.

#8226& تا چه اندازه تاکنون از این طرح استقبال شده است؟

گروه‌های مختلف استقبال کرده‌اند و ائتلاف ملی، سیدعمار الحکیم را مکلف کرده تا خود وارد عمل شود و ایجاد بستری برای گفت‌وگو را پیگیری کند.

#8226& نقش کردها در کشمکش سیاسی عراق چگونه است؟

کردها مشکلاتی با دولت مرکزی عراق دارند؛ از جمله ماده 140 قانون اساسی درباره مناطق مورد منازعه و نیز مسئله نفت و کیفیت استفاده از ثروت نفت و سهم دولت مرکزی در آن و نیز میزان اختصاص بودجه به کردستان و نیز حقوق پیشمرگی. کردها می‌گویند که ما به حقوق خودمان نرسیده‌ایم. البته برخی مسائل هست که باید به آنها اشاره کرد. برخی از محافل سیاسی و تبلیغاتی کوشیده‌اند تا بر برخی قضایا انگشت بگذارند و اختلافات را شخصی جلوه دهند و این باعث بالاگرفتن تنش‌ها شد. اخیراً هم کردها به ورود نیروهای موسوم به فرماندهی دجله به مناطق مورد اختلاف اعتراض کردند. این فرماندهی برای مناطق مورد نزاع تشکیل شد که باعث شد کردها دست به عملیات مشابه بزنند.

#8226& دخالت‌های خارجی تا چه اندازه در بحران عراق تأثیر دارد؟

مداخلات خارجی در تظاهرات اخیر در استان الانبار به صورت آشکار دیده شد؛ متأسفانه عکس برخی از رهبران منطقه از جمله رجب طیب اردوغان نخست‌وزیر ترکیه و پرچم کشورش و نیز عکس صدام دیکتاتور سابق در تظاهرات دیده شد. این امر یا ناشی از تلاش برخی افراد برای گرفتن ماهی از آب گل‌آلود است و یا اینکه خود این کشورها تمایل دارند تا در این مسائل دخالت کنند. در این بین، کشور ترکیه اهداف اقتصادی بلندپروازانه‌ای دارد و احساس می‌کند که از این نظر جای خود را در عراق به دست نیاورده و اینکه ارتباط تنگاتنگی با تحولات عراق دارد. از این رو می‌گوید که ما از ترکمن‌ها و اهل سنت دفاع می‌کنیم. در این بین، برخی‌ها از داخل یا خارج مسئولان ترکیه را تحریک می‌کنند که سنی‌ها در عراق مورد ظلم واقع شده‌اند و این امر شرایط کنونی را در پی داشت که قابل قبول نیست.

#8226& بعضی‌ها در کجای معادله کنونی عراق قرار می‌گیرند؟

در شرایط کنونی دو جریان خبیث وارد معادله سیاسی شده و از این وضعیت نابهنجار بهره‌برداری می‌کنند: یکی حزب بعث و عزت‌الدوری که پیامی فرستاده و به دنبال ورود به این بحران است و دوم هم القاعده. این دو جریان چون از نیروهای دولتی و ملت عراق ضربه دیده‌اند، تحولات کنونی را فرصتی طلایی برای ورود دوباره به عراق می‌دانند. البته سیاست‌هایی از سوی برخی دولتمردان دیدیم که باعث شد این شرایط حاصل شود. مثلاً همزمانی درگیری محافظان العیساوی و نیز تحریک‌های متقابل نمونه‌ای از این سیاست‌هاست و این باعث شد تا مسائل موجود متشنج‌تر شود درحالی‌که ما عراقی‌ها بسیار به آرامش در مرحله کنونی نیاز داریم.

#8226& برخی تحلیل‌گران معتقدند که تحولات کنونی عراق ادامه تحولات و بحران جاری در سوریه است و بخشی از برنامه‌ای کلی‌تر که به صورت توطئه‌ای برای منطقه طراحی شده است. نظر شما چیست؟

حتماً مسئله سوریه و تحولات این کشور تأثیر مستقیم بر عراق دارد و این تأثیرات را در تظاهرات شهر الرمادی مرکز استان الانبار دیدیم که پرچم گروه موسوم به ارتش آزاد سوریه را بلند کردند و مسائلی از این قبیل. طبعاً جریانی هست که با آرامش در عراق و به‌طور کلی منطقه مخالف است. مثلاً جبهه النصره که در سوریه فعال است، اینها القاعده عراق بودند که به سوریه منتقل شدند و شروع کردند به کشتار مردم و در حقیقت، اینها جریان واحدی هستند که مترصد این فرصت‌ها هستند و متأسفانه برخی کشورهای منطقه یا اغماض می‌کنند و یا پشتیبانی.

#8226& نظر مجلس اعلاى اسلامی عراق درباره مواضع مقتدی‌صدر درقبال تحولات این کشور چیست؟

با برخی از مواضع جریان صدر مانند برخی مطالبات تظاهرات‌کنندگان در استان‌های سنی‌نشین آنها موافق هستیم. برخی از مطالباتشان مشروع است و مطالبات کل ملت عراق است و برخی مطالبات هم نیاز به تحقیق و بررسی دارد؛ نظیر زندانیان زن. اینها مطالباتی است که از طرف جریان صدر اعلام شد. اما برخی رویکردها به سمت سلب صلاحیت از دولت و ندادن رأی اعتماد به آن یا ایجاد حالتی بلاتکلیف در روند سیاسی هستند، اینها را قبول نداریم و سعی می‌کنیم که به تمامی طرف‌های مقابل بفهمانیم که این امر به سود ملت و روند سیاسی عراق نیست و باید به دنبال راه‌حلی برای رسیدن به آرامش باشیم و ایجاد تظاهرات و تنش در این مرحله حساس عراق مفید نیست.